

Komunikowanie naukowe w czasie rewolucji cyfrowej

Marek Niezgódka

II Ogólnopolska Konferencja Komisji ds. Wydawnictw Naukowych przy KRASP:
Wydawnictwo naukowe w XXI wieku – jak technologie cyfrowe zmieniają komunikację
naukową

APS, Warszawa, 9.11.2022

Aktualne odniesienia:

- **UNESCO:** **Recommendation on Open Science**
- **UE:** **Horyzont Europa**, platforma cyfrowa **Open Research Europe**, **EOSC**, reforma Research Assessment
- **EUA:** **EGOS** (od 2015), szeroki zakres analiz i rekomendacji dot. Otwartej Nauki
- **Science Europe:** inicjatywy dot. rozwoju Otwartej Nauki

UNESCO Recommendation on Open Science

Przyjęta przez 193 kraje, podczas Ogólnej Konferencji UNESCO, 11/2021

Otwarta Nauka to (def.)

- “an inclusive construct that combines various movements and practices aiming to make multilingual scientific knowledge openly available, accessible and reusable for everyone, to increase scientific collaborations and sharing of information for the benefits of science and society, and to open the processes of scientific knowledge creation, evaluation and communication to societal actors beyond the traditional scientific community”.

Sygnatariusze Rekomendacji UNESCO m.in. uznali, że:

- “a paywalled method of publication, where immediate access to scientific publications is only granted in exchange for payment, is not aligned with their recommendations and that any transfer or licensing copyrights to third parties should not restrict the public’s right to immediate open access to a scientific publication”.

EUA (European University Association)

- **EGOS** (od 2015): analizy, raporty i rekomendacje nt. Otwartej Nauki
- **The EUA Open Science Agenda 2025**, 02/2022
- Key priorities:
 - #1 Universal and perpetual Open Access to scholarly outputs, in a just scholarly publishing ecosystem
 - #2 Findable, Accessible, Interoperable and Reusable research data
 - #3 Institutional approaches to research assessment

EUA: wizja Otwartej Nauki

Otwarta Nauka jest modelem/sposobem prowadzącym do ukształtowania:

- a scholarly system which ensures “that knowledge and understanding created by researchers [are] treated as public goods, available for the benefit of members of society as a whole, to enhance the wellbeing of human beings across the planet” (*„Future of scholarly publishing and scholarly communication”*, 2019, p. 25).
- *Open Science is instrumental in addressing global challenges and enhancing wellbeing. The recent COVID-19 pandemic has clearly demonstrated the need for and benefits of opening knowledge up, and of openly sharing research data search results, and the whole research process.*

Link: <https://eua.eu>

Status wydawnictw naukowych, 2022

- Rocznie ok. **2.5M artykułów naukowych** (globalnie)
- **30K+ czasopism naukowych** (recenzowanych)
- Polska produkcja: rocznie **35K+ artykułów naukowych**

- Czytelnictwo: ? Aktywne użytkowanie: ?
- Półokres życia publikacji: **powyżej 2 lat !!!**

- Polska: dane dostępne na stronie WBN, <https://wbn.icm.edu.pl/>

Przyszłe modele komunikowania naukowego

- **Istota:** integralny etap procesu rozwoju naukowego, propagowanie wiedzy i informacji naukowych, interakcja naukowa (inne funkcje: pochodne)
- **Forma:** integracja zasobów treściowych i formalnych, szeroki (otwarty) dostęp
- **Nowi aktorzy:** decentralizacja tworzenia i udostępniania treści, demokratyzacja procesu naukowego (Citizen Science)
- **Aspekty:** łatwość komunikowania, nowy wymiar odpowiedzialności
- **Szeroki rozwój** cyfrowych platform publikacyjnych nauki (międzynarodowych, krajowych, instytucjonalnych, ...)
- **Implikacje** reformy systemu ocen naukowych
- **Transformacja relacji instytucji nauki z komercyjnym sektorem wydawniczym**

Polska

- Podjęcie przez KRASP roli wiodącej procesu kształtowania krajowego systemu komunikowania naukowego
- Utworzenie modelu współpracy krajowej instytucji nauki (PAN, RGSW, RGIB,...)
- Ukształtowanie modelu współpracy instytucji nauki z sektorem wydawniczym
- **Warunki krytyczne powodzenia:**
 - zapewnienie jakości konkurencyjnej międzynarodowo
 - Utworzenie zrównoważonego modelu współpracy z krajowymi wydawnictwami

Kontakt: Marek Niezgódka

marekn1506@gmail.com